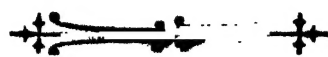

દારા અને સીકંદર.

સેતાયસ દાદારની.

ભજન-૫૬. બરવા પીલુ.

દાદાર^૧ ગુણુ ગાવોરે-દાવરના^૨ ગુણુ ગાવોરે નર-નાર-૧.

દાદગર^૩ ફીરોજગર^૪ તું, શ્રી ફરશોગર^૫ તું,

પરવર^૬ તું, સરવર^૭ તું, શ્રી અફસર^૮ તું,

સર ઝુંકી વાર વાર ચહાવોરે-નર નાર-૨.

દાદગર, ફીરોજગર તું, ગરઝોગર,^૯ કેરફગર^{૧૦} તું,

ગેલનમગર,^{૧૧} ગરગર^{૧૨} આદરનમગર.^{૧૩}

આદનમગર,^{૧૪} નામથી વાર વાર વધાવોરે-નર નાર-૩.

૧ દાદાર = પેદા કરનાર. ૨ દાવર = ઘનસાક્ષી કરનાર. ૩ દાદગર = દાદનો લેનાર.

૪ ફીરોજગર = ફતેહમંદીનો બક્ષનાર. ૫ ફરશોગર = કિયામતનો કરનાર માલિક.

૬ પરવર = પાળનાર. ૭ સરવર = મુખ્યનો મુખતાર. ૮ અફસર = તાબનાર.

૯ ગરઝોગર = મુસાફરનો બક્ષનાર. ૧૦ કેરફગર = સલામનો માણી.

૧૧ ગેલનમગર = જમીનના હીતર માલિકી પેદાશનો પેદા કરનાર.

૧૨ ગરગર = કારીગર. ૧૩ આદરનમગર = હવા, અને આતશને પેદા કરનાર માલિક.

૧૪ આદનમગર = ઠંડી, તથા ઘરસાફને લાવનાર.

ચમન.

કરે ધનસાંન ગજબ કંઈ કંઈ, વડીની છાંદગાંની પર.
હવામે બાંધે છે કિલ્લા, ઉમેદના કોટ પાણી પર.
હવસ છે લોભનો જગમે, મુવા છે હાલ હવાલી લઈ.
ગયો જગથી સિકન્દર શહા, બંને હાથો ખાલી લઈ.

અંતરમા અજંપ !

ગાયન. બીમપલાસી.

ના રૂઠો તું જગ બાપ જગતના વાલી,
કંઈ ખતા થઈ હોય મારી, લે સંભાલી.
મેં કીધાં પાપ બહુ લાખ, હવસ પંપાલી,
કેમ કરી ખતાવીશ તુંને, સુરત મુજ કાલી.

કીધાં જર જમીને લાખો,
વેરાંન થયા કંઈ બાગો,
અસ્ત થયાં મસ્ત દેમાગો.

કર માફ ગુનાહને, તાર હાથ મુજ ગ્રાલી,
કંઈ ખતા થઈ હોય મારી લે સંભાલી.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૫૫૮૧ વર્ષ

પુસ્તકનું નામ ઇ.સ. ૨૦ મિડેલ

વિષય

નફરત કીધી પાદશાહ દારાએ પોતાની
રાંણી નાહીદની, તેણીના મોહડાંમાંથી
બદલુ નીકલ્યાથી.

ગાયન. કાફી.

તારી કર ફર સુરત સંખણી,
મુખ યુ તારી બદલો ભરી.—૧

પ્રેમભરી તું બની, બની ખુબ મોહાંમણી,
કર મુખ ફર તું ઓ ડાકણી, સતાવે વિખારી ખરી.—૨

વિલાપ કીધો રાંણી નાહીદે, પાદશાહ
દારાખથી છુટી પડતાં પોતાની
સરજત ઉપર.

ગાયન ખીલુ ખરવા.

ગળખ છે રંજ સરજતનો, કળ કાતીલ ફૂટી તકદીર,
જખમ મુશ્કીલ મહોબતનો, કળ કાતીલ ફૂટી તકદીર—૧

કિધી માયા, કિધી મહોબત, હવે આ મુજ પર આફત.
 થઈ સિહા મુજ કિયામત, કજ્જ કાતીલ ફૂટી તકદીર—૨
 કિધું નીસાર આ તન મન, કતલ કર ચાહે તો ગરદન,
 જરા કર ખ્યાલ ખલકતનો, કજ્જ કાતીલ ફૂટી તકદીર—૩
 ચમનમે ચાખી જે અસરત, ન રાખી તેં જરા મૂરવત,
 જરા કર ખ્યાલ નફરતનો, કજ્જ કાતીલ ફૂટી તકદીર—૪

ધીકકાર જહેર કીધો રાણી નાહિદે છુટું પડતાં,
 પોતાના ખાવિંદ શાહા દારાખ તરફ.

ગાયન વાગેશ્રી કાંહાંનડો. બિલમપદ.
 ધીક, ધીક, ધીક, ધીક પ્રિતને ખ્યાર,
 મધુર મુખવાંણીને,
 મુખથી મધુર વચનોનો ન પાર.
 ગરજનો તુ યાર,
 હવસનો ખ્યાર અપાર,
 તન મન માહે ખ્યાર, ભારો ભાર.—૧

સરજત મારી બની રહી વેરી,
 સુખી પતીએ ન કરી, શરમ લગાર,
 થઈ લાચાર, હું આ વાર, તનુ છું ઘરબાર,
 જગપતી સુખ આપી, દુખ હરજે
 જલદી, કરજે તું આ ભાર—૨

સિક્ત ગાઇ સીકન્દરે કાસદના વેશમા, ઇરાંની
 દરબાર મધે શાહા દારાની.

ગાયન. ખિલાવલ (ધમાલ.)

જેહાંદાર દારા, ઇરાંનના સિતારા,
 સિતારા આ દારા, ઇરામના કિયારા—૧
 ખુબી નેઇ ખુરશેદ, છુપે છે અખરમાં,
 થલો તુંજ ફુશમન, જીગર પારા પારા—૨
 ફિરોઝમન્દ રહે તું, ખુલન્દ બખ્ત દાયમ,
 તુટે દોરે ફુશમન. થઇને બેચારા—૩
 છું ફિદવી હું તારો, સિકન્દરનો કાસદ,
 રહો રાજ કિયાની, કાએમ હમારા—૪

તારીફ કીધી પાદશાહ દારાએ,
સીકન્દરના કાસદની.

ગાયન. લંકદહન.

લાવો સાકી લાલમ લાલ શરાબ લાવો,
હરખે ભરી જામ-મહેમાનને પાવો,
માન પાને ખુબ વધાવો, ગાવો—૧
અકળ, હેશ, અદબ અદા,
હિંમત હાંમ ભારી ન્યારી,
નીરખી દીલકું હરખી જાય, માન પાને ખુબ
વધાવો. ગાવો—૨

હિંમત આપી લડવા માટે ઇરાંનીઓને,
શીકસ્ત ખાધેલા દારાએ.

ગાયન. ભુપ.

જોખંત ચાર દીનની ચઢકી,
જવાંની હિંમત ઉપર અઢકી.

સજી શસ્ત્ર ઉમંગથી, પડો હિંમતે બહાર,
 મુખ સંનતાડી કાં રહ્યા, ગરજ કરો પૂકાર.
 કિરતીની નોખત છે આવી, તમ ઉપર લટકી, ૨
 ખ્યાલ કરો તમ ક્રિયાંનીઓ, વતન થકી પલ વાર,
 તંગ થઇ હાલત રાજની, તેનો કરો વિચાર,
 લડી હાંમથી દુશમનને જઇ, નાખો ઝટ પટકી. ૩
 મોજ શોખમા પડશો તો, બળહિણુ બનશો ચાર,
 ખોઇ શુરાતન બનશો ખાયલા, સ્ત્રીઓના સરદાર,
 જંગ કરો ખુબ તંગ, સિકંદર જય નહી છટકી. ૪

અફસોસ કીધા પાદશાહ દારાએ પોતાની સરજત ઉપર.

ગાયન. જીહ્વો.

ગરદીશે ગજબ જોઇ કેવો હું હરાંન રેહો.
 આજેજ થયો અફલાકથી.
 કેવો સરગરદાંન થયો. ૧
 હાલ મારો જોઇને, હસતી ઉભી સરજત રહી.
 ખોઇ દઇ તાજો તખ્ત, અંતે પરેશાંન થયો. ૨

દારાના સખુનો

ગાયન. દેસ જૈજૈવંતી.

શબ્દેર.

ધ્યાન ધર બંદા ખુદાના, આએ મુજ કરમાન ઉપર,
 ખેંચ ના કહેરે ખુદા, નાહક તારા જાન ઉપર. ૧
 ચાલ દુનિયામાં ચલન, ચક્રર સિકંદર જોધને,
 હર જગે તું ધર કદમ, આદમ તું ચફૂર જોધને. ૨
 શું ફરેદુન લઇ ગયો, રાખી ગયો જમશેદ શું,
 શું ગયો શ્યાવક્ષ કરી, પામી મૂવો તે ખેદ શું. ૩
 કાંમ થયાં રસતાંમથી અંમર, તેખી આખર ખાક થયો,
 ચર્ખના ચક્રરમાં, જોહાક જલમ ચાક થયો. ૪
 તખ્તે જમીન પર આવીને, કંઇ કંઇ ભલા ચાલી જશે,
 તુંખી સિકંદર એક રોજ, ખે હાથ લઈ ખાલી જશે. ૫

સદા સુખી નહી કોય.

ગાયન. દેસ સોરઠ. ૫૬.

સુખ કુખ સરજયું છે દુનિયામાં, બંદા કાં તું રોય,
 આ ધરતી પર જનમ લેઇ, સદા સુખી નહિ કોય. ૧

કોઇ દીવસે રંગ મહેલે, એશો અસરત જોય,
 કોઇ દીવસે તુટી ચઢાઇ, સદા સુખી નહી કોય. ૨
 આજ મળે જો જસ જગતમે, સૌ જોઇને મોહાય,
 કાલે જસ જતો રહે, સદા સુખી નહી કોય. ૩
 આજે એસે બની ડણીને, તખ્ત ઉપર ખુબ રહાય,
 કાલે ભટકે જંગલ વનમે, સદા સુખી નહી કોય. ૪
 રંગ મહેલે ગેલનારાં, પડ્યાં ભીની ભોંય,
 ચઢતી પડતી છે દુનીયામાં, સદા સુખી નહી કોય. ૫

વીલાપ કીધો સીકંદરે, શાહા
 દારાને મરતો જોઇને.

ગાયન. ખીલમપદ.

સૌજ.

કરી જો ખીરાદર તું દારા નજર,
 ઉભો છે સિકંદર, ઝુંકાવીને સર.
 તન તારૂં નાજુક, ને કાતીલ ખંજર,
 સિકંદરના ભાઇનું ચિરાયું હગર.
 લગાડી આગ હગરમા દારા તેં વિજલીની તરેહે,
 બિશ્તર તહારૂં ખાકમા, જોઇ સિકંદર તરફડે.

ગાયન. સિન્ધુ કાફી.

હાંય રે—દાવરરે, મીઠે ન લખેલારે.

વાલી ધરાંનનો હિયાં ખાકમે,

સરજત સરજધરે. મીઠે ન લખેલારે. ૧

કુખ તારાં જાણી કુખી થશે કુનીયા,

કાંહાં ગઈ તારી શાહી—

હવે મોત સંગ તુજ થાઈ સગાઈ,

જગતથી પકડી જીદાઈ,

તથ શેહનશાહી રે. મીઠે ન લખેલારે. ૨

દારાના સીકન્દરને છેલ્લા સખુન.

શબ્દર.

રાગ સમયાનુસાર.

ટુકડે ટુકડે એક દાંન, આ ચર્ખે કોહાંન થઈ જશે,

આખીરશ આ પાક રૂહ, દૂરરેઅદન થઈ જશે.

શું કરે હિન્દી હકીમો, જ્યાં ઉભી આવી કજ્જ,

થઈ ખતમ મોસમ બહાર, ચાહુ હવે તારી રજા.

દારાની કબી.

Air. Blue Bird Hinges On The Sea.

આ કબી આવી મારી.

જમે કીધી છે તથયારી,

છેલ્લી સલાંમ છાંદગી ખ્યારી,

આસા ઉમેદ થઇ ભંગ સારી. ૧

આ ખુદા ! આચારે જંમ,

લહુ મારૂ થઇ જાય છે ડંમ,

સીકંદર તું ના કરતો ગંમ,

અરે ! આ કેવો જખમ. ૨

એજ લખનારની કલેમથી લખાયેલાં બીજાં પુસ્તક

By The Same Author.

નવલ કથા.

- ૧ લેલા યા ને તીલસમાતી બાગ.
- ૨ કેનેથ, યાને દુખના પાહડ ઉપર ચહડતો મુસાફર.
- ૩ કલીયોપેત્રાં. મીસરની રાણી.
- ૪ વેલાતનાં કાળાં મેઢાં. ચાર ભાગમાં સંપૂર્ણ.

પારસી સંસારી વારતાઓ.

- ૫ ગંગાબાંણુ યાને ત્રીયા તેજ.
- ૬ ચ્યોરતનો ગુલામ.
- ૭ અશંમના ખસંમ.
- ૮ અનારકલી. પંખબની એક નાયકણુ

સંગીતશાસ્ત્ર સંબંધી પુસ્તકો.

- ૯ હિન્દુસ્તાની રાગ વિદ્યા
- ૧૦ કળાવંત, યાને આર્ય સંગીત કળા.

છવન જૂતાંત.

- ૧૧ વીકટર ઑલબ્રામ. પ્રીન્સ વીકટર (પ્રીન્સ ઑફ વેલ્સ) ની છંદગીનો ચીત્રયુક્ત હેત્રાલ. મુ'અમના ગવરનર લાર્ડ સેન્ડરસને અર્પણ કરેલું પુસ્તક. (બે આદિતી.)

